

TIDLIG INNSATS -foreløpig rapport

SEL
KOMMUNE

Bakgrunn for arbeidet:

*«I budsjettprosessen har fokuset på tidlig innsats vært tydeliggjort både administrativt og politisk, og det skal **utarbeides en handlingsplan** for det videre arbeidet i 2016. Det er et omfattende arbeid som **skal vurdere hva av eksisterende tiltak** som bør videreføres og hvilke **nye tiltak** som må på plass. **Handlingsplanen skal være styrende** for kommunens videre arbeid med tidlig innsats»*

*Det skal gjøres ei **vurdering på om kommunen skal søke ekstern finansiering gjennom SLT** (Samordningsmodell for Lokale, forebyggende Tiltak mot rus og kriminalitet), eventuelle andre, eksterne midler, for å sikre at de ressursene som allerede finnes i kommunen og i politiet blir mer samkjørte og målrettet. Sel kommune har i 2015 fått tilskudd til prosjektet «Ung seksualitet», og dette vil inngå som en del av arbeidet med tidlig innsats. Sel kommune har ambisjoner om å etablere en ny stillingshjemmel/personalressurs med ansvar for den generelle ungdomsarbeidet. Stillingsstørrelse, innhold/stillingsbeskrivelse og finansiering avklares i 2016, senest i forbindelse med budsjett 2017. I denne sammenhengen skal kommunen avklare sitt engasjement i forbindelse med etablering og drift av uformelle møteplasser for ungdom inklusiv en eventuell kommunal ungdomsklubb.*

Tidlig innsats

Det er lagt inn kr. 0,5 mill. for å styrke arbeidet med tidlig innsats innen oppvekst, kultur og integrering. Virksomhetene vil arbeide videre med å se på hvordan innsatsen skal innrettes.

Tidlig innsats (psykolog, helsestasjon)

Det er lagt inn kr. 0,5 mill. for å styrke arbeidet med tidlig innsats innen helse og omsorg. Tjenesten vil arbeide videre med å se på hvordan innsatsen skal innrettes. Et alternativ kan være å tilsette en kommunepsykolog»

Fra budsjett- og økonomiplan 2016-2019

Kommunestyret i Sel vedtok i desember 2015 og sette av 1 million kroner til tidlig innsats, fordelt på helse og sosial, oppvekst / integrering og kultur. Funn i Folkehelse rapporten, høye barnevernskostnader, økende bruk av spesial pedagogiske vedtak oppover i grunnskolealder og data fra UngData-tall underbygger behovet for å rette et særlig fokus på arbeid med tidlig innstas. i

På bakgrunn av den sterke satsningen på tidlig innsats innen pleie og rehabilitering, gjennom «Hverdagsrehabilitering» ble det gjort en vurdering administrativt der det ble konkludert med at fokuset i tidlig innsats skulle handle om barn og unge.

Kommunalsjef for oppvekst, kultur og integrering er eier av prosjektarbeidet, og utarbeidet mandatet for arbeidsgruppen. Arbeidet ble av ulike grunner sterkt forsinka. 27.mai var første møtet i en stor tverrfaglig gruppe bestående av PP-tjenesten, kommunal psykiatri tjeneste, helsesøster/skolehelsetjenesten, folkehelsekoordinator /fysioterapeut, voksenopplæring/barneverninstitusjon, barneskoler, barnehage, kultur og nav. Gruppen har senere blitt utvidet til å gjelde representant fra ungdomsskolen.

Kristin Kalbakk, virksomhetsleder for Familie og Velferd ble bedt om å lede arbeidsgruppen, Therese H. Hansen som sekretær og Pål Bertil Eide som politisk saksordfører. Hansen er engasjert i 20 % stilling som sekretær/prosjektmedarbeider fra juli og ut oktober.

Mandat:

Beskriv utfordringsbilde vårt i dag.
Systematiser og beskriv hva vi allerede har av tiltak.
Hvordan klare å møte dagens utfordringer med det vi har?
Hva må til i tillegg?

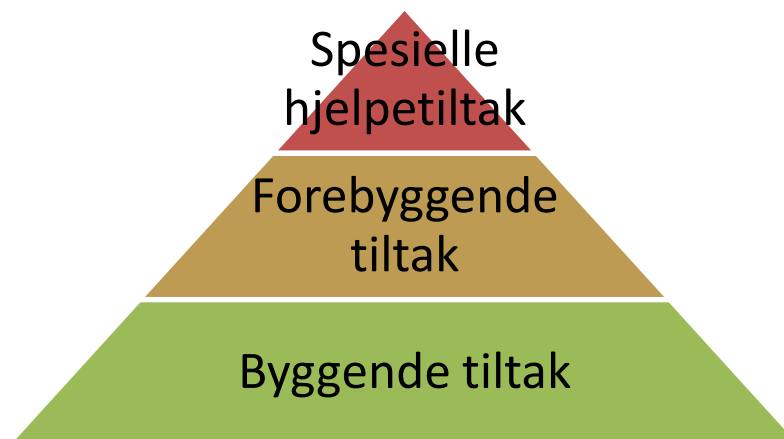
Kommunen skal ha særlig oppmerksom rettet mot trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller. En har derfor sett det som vesentlig å dra inn funnene og innsatsområder fra folkehelseverkstedet som ble avholdt våren 2015, på bakgrunn av data fra folkehelseoversikten:

- Utdanning og arbeidsplasser
- Barns oppvekstvilkår og foreldrerollen
- Fysisk aktivitet
- Psykiske plager og lidelser

Arbeidsgruppa hadde sitt andre møte 10.juni, og alle tjenesteområdene fikk i oppgave å beskrive dagens utfordringsbilde, samt beskrive dagens tiltak.

Tidlig innsats i tre hoveddimensjoner:

- *Byggende/allmennforebyggende tiltak* som har betydning for og omfatter alle barn og unge i kommunen
- *Forebyggende tiltak* spesielt rettet mot grupper som står i fare for å få en negativ utvikling
- *Spesifikke støtte- og hjelpetiltak* for barn og unge med klart definerte hjelpebehov

- *Grønn sone: tiltak som i utgangspunktet skal treffe og omfatte alle barn og unge*
- *Gul sone: tiltak som i utgangspunktet skal treffe barn og unge i «risikosoner»*
- *Rød sone: tiltak som i utgangspunktet skal treffe barn og unge med identifiserte problem/behov*

Utfordringer:

- Tid er en utfordring:
  - for lang saksbehandlingstid,
  - det går for lang tid i samhandling mellom instansene,
  - saker meldes for sent
- for lite ressurser
- Komplekst utfordringsbilde
- Mangel på lavterskeltilbud
- Mangel på handlingsplaner i utfordrende saker
- Utfordrende å få til gode rutiner
- Vanskelig å få til godt samarbeid på tvers
- Frafall i videregående skole
- Manglende fokus på primærvanske (forstås i det videre som hovedvansken)
- Krevende saker går på bekostning av tidlig innsats
- Saker blir avvist (hos Barn og ungdomspsykiatrisk poliklinikk)
- Savner sysselsettingskrav/aktivitetskrav
- Større sosiale og økonomiske forskjeller
- Barn i «gråsona» får ikke hjelp

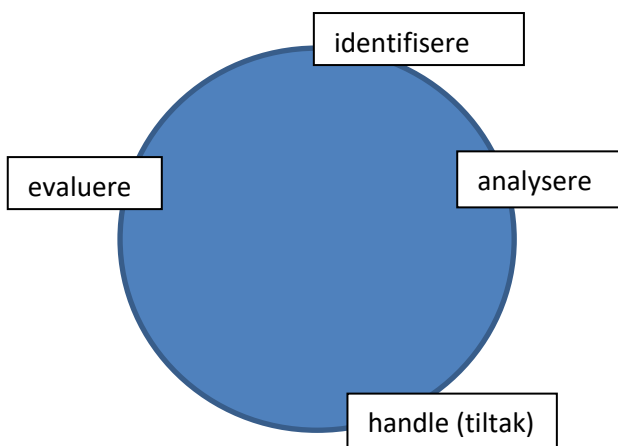
Arbeidsseminar 14. og 15.september

Det ble avsatt to dager for det videre arbeidet. Det ble engasjert to eksterne forelesere for å bidra inn i det videre arbeidet. En ungdom som fortalte om deler fra oppveksten sin i Sel kommune, og endringene som hadde skjedd etter at han kom i fosterhjem. Hege Havn, rådgiver ved Høgskolen i Lillehammer, hadde fokus på relasjon, «du må like barn for å jobbe med barn, og det må synes», og «du må tørre å tro for å se». Begge bidragene gjorde inntrykk og ga arbeidsgruppa et tydelig signal på at vi må våge å ta tak i primærvansken. Samtidig ga innleggene viktig kunnskap og økt forståelse. Ungdommen pekte mellom annet på at det som utgjorde en positiv forskjell var den gode relasjonen til læreren på Otta og mestringsopplevelsen han fikk i kulturskolen.

Etter innleggene fra de to eksterne foredragsholderne ble det arbeidet med utfordringene arbeidsgruppen hadde meldt inn den 10.juni. Medlemmene i gruppa «stemte på» tre utfordringer og følgende utkrystalliserte seg:

- Manglende fokus på primærvanske
- Vanskelig å få til godt samarbeid på tvers
- Mangel på lavterskeltilbud

Arbeidsgruppen ble satt i mindre grupper på tre og tre, og valgte i det videre arbeidet å benytte «Læringssirkelen»:

Samtlige av gruppene hadde stort fokus på identifisering og analyse, og var lite opptatt av å komme til tiltak. Alle meldte tilbake i sitt gruppeframlegg at en vesentlig suksess var samhandling på tvers av fag og tjenester. Det ble pekt på behovet for endringer av kultur og at dette er tidkrevende prosesser. Videre ble det framholdt at arbeidet som er startet nå må fortsette å forankres i organisasjonen. Under er noen stikkord fra gruppearbeidene. Selv om gruppene skulle finne ut hva utfordringene handlet om, kom flere av gruppene indirekte med forslag til en del tiltak.

Antagelser	Forslag - undringer
<ul style="list-style-type: none"> • Vanskelig å finne primærvansken • Kommer fort på tiltak, i stedet for å finne årsaken • Mangler vi den tverrfaglige kompetansen vi trenger? • Fokus på primærvanske, i stedet for symptom. • «Primærvanske» brukes lite • Vi «diagnostiserer» med en gang – går rett på tiltak • Profesjonene higer etter å komme med svaret-«kamp» om riktig forståelse • Fagspråk til hinder for samarbeid? • Barn er grundig kartlagt – ser i liten grad på foreldre. Barna blir kartlagt før miljøet rundt -Sterk tro på at kartlegging/resultater skal gi oss svaret/oppskriften • Bruker vi kunnskap om barns utvikling? • Tørr vi å stå i det? • Utforende å være faglig /profesjonell i på et lite sted • Manglende mot/bevisstgjøring i møte med foreldre 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle som jobber med barn burde hatt felles faglig plattform- • Bruke beskyttelsesfaktorer/risikofaktorer i alle ledd– felles språk • Kvello- satsning i skolen? • Systematisere bruk av kartlegging- Kartlegging i barnehagene må tas på alvor • Nye og bedre samarbeidsmøter rundt barn og familier- ansvarsgruppene bør endres

Tidslinje	
Oppstartsmøte	27.05.16
Kartlegging utfordringer og tiltak	10.06.16
Arbeidsseminar	14. og 15.september
Foreløpig rapport	01.oktober
Videre anbefalinger	01.oktober
Evaluering av arbeidet så langt og utsjekk i rådmannens ledergruppe	10.oktober
Informasjon på administrative budsjettkonferanse med tillitsvalgte	12.oktober
Arbeid med utkast til handlingsplan	13.oktober
Tilbakemelding politisk budsjettkonferanse	17.oktober
Arbeidsseminar 1 – 2 dager	Medio november
Forslag til overordna handlingsplan	Frist 17.12.16
Høring overordna handlingsplan - Alle virksomhetsledere melder skiftelig tilbake	Frist 01.02.17
Utarbeide strategi for implementering	Medio januar
Implementering av overordna handlingsplan og utarbeidelse av handlingsplan på de ulike tjenestene	Innen 31.12.17

Funn – foreløpig konklusjon:

Behov for systematisering – tverrfaglig fokus

Funnene fra arbeidet er tydelige i forhold til at det er behov for å systematisere arbeidet i og mellom tjenester. Det framkommer at ulikhet mellom tjenester og fag er med å gjøre samhandling utfordrende. Dette finnes få eller ingen tverrfaglig samhandlingspunkt i dagens organisering. Det kan synes som om fokuset på *oppgaven*, mister fokus i utfordrende samhandling mellom tjenestene. Utfra signaler i gruppa kan det være betimelig å stille spørsmål om en er tjent med en endret organisering, slik at en kan få sterkere forankring for flerfaglig samhandling. Det er viktig at kommunens tjenesteapparat arbeider som et team rundt barn og familier, får få til dette er det sentralt at de ulike aktørene er trygge på hverandre og de ulike fagfeltene.

Systematisk kompetanseheving på tvers

For å avhjelpe samhandlingsutfordringer som handler om ulik fagforståelse blir det pekt på behov for kompetanseheving på tvers av faggruppene. Gruppa har pekt på at det er utfordrende å arbeide med «primærvansken», og at det er enklere og arbeidet med «symptomet». Med en felles kompetanseheving på tvers vil en også øke kunnskapen rundt «primærvansken» eller hovedutfordringen, noe som igjen vil øke tryggheten til tjenesteutøveren. Dette vil kreve ressurser i form av en person som koordinerer og systematiserer kompetanseheving og implementeringsarbeidet i 2017.

Bruke felles modell - Kvello

Alle barnehagene i Sel bruker Kvello-modellen for å kunne komme tidlig inn med tiltak der det er behov for det. Arbeidsgruppa peker på at det vil ha stor verdi dersom en viderefører dette arbeidet inn i skolen. Det blir derfor viktig å se på hva som må til for at Sel kommune kan gå inn på en slik ordning for grunnskolen. Dette blir tidligst realisert skoleåret 2017/2018.

Arbeid med kontinuitet - Overganger mellom barnehage og skoler

Gruppa ser det som vesentlig at en arbeider med å sikre at informasjon følger barnet. Kommunene har planer for dette i dag som blir viktig å videreutvikle, slik at barnet får riktig og best mulig hjelp til riktig tid.

Handlingsplan

Det er behov for en overordnet handlingsplan for tidlig innsats i kommunen. Dette var bestilling i budsjettet for 2016. Arbeidsgruppa er på god vei mot en handlingsplan, men arbeidet er ikke kommet dit i dag, da en i stor grad har hatt fokus på prosess og samhandling, og ikke på tiltak så langt. Det kan være behov for at de ulike fagtjenestene har egen og mer detaljerte planer for tidlig innsats på sine områder. Planarbeidet og kulturrendring vil kreve ressurser som kommer i tillegg til ordinær drift og andre lovpålagte oppgaver, det anbefales derfor å avsette en kommunal ressurs som arbeider med å utforme, bistå i implementeringen og etterspørre bruken av handlingsplanen.

SLT

Arbeidsgruppa har som alt påpekt i liten grad arbeidet med tiltak, men sett det som nødvendig å arbeide med det som kan se ut som å være kommunenes «primærvanske», nemlig god samhandling. SLT- koordinator er i budsjett- og økonomiplanen for 2016 – 2018 lagt inn som en ambisjon. Det kan være at det blir et forslag til tiltak når handlingsplan og implementerings-arbeidet utarbeides. Dette mener gruppa er for tidlig å konkludere om.

Ung seksualitet

I budsjett- og økonomiplanen går det fram prosjektet Ung seksualitet skal inngå som en del av innsats. Dette prosjektet startet i mars 2016, og er ferdig i mars 2017. Målet med prosjektet er å øke forståelsen og kunnskapen til både ungdom, barn, foreldre og hjelpeapparat i forhold til ulike seksuelle legninger og hindre uønsket graviditet. Prosjekt er statlig fullfinansiert. Som et ledd av dette har det vært mye kursing rundt «Sex og samfunn», og legene i kommunene er aktive inn i prosjektet og har blant annet tilegnet seg kunnskap for å sette inne langtidsvirkende prevensjon. På landsbasis går kurven for uønsket graviditet og abort kraftig ned. Da prosjektet skal avsluttes ser ikke gruppa det som aktuelt å bruke dette inn i en handlingsplan for tidlig innsats, men vil være bevist på å dra med seg viktig kunnskap fra prosjektet i det videre arbeidet.

Kommunepsykolog

Kommunen søkte i november 2015 om midler tilskudd til kommunepsykolog. Sel kommune søkte sammen med Dovre, da ingen av de andre Norddalskommunen ønsket å søke midler. Dovre varslet at det var usikkert hvorvidt dette kunne realiseres for deres del. I juni bekreftet Dovre at de ikke hadde midler til å drifte deler av en psykologstilling. Administrasjonen i kommunen ser ikke at en har mulighet til å ansette en psykolog i full stilling, og finner det lite realistisk å få rekruttert psykolog i mindre stilling. En arbeidet i en periode for å utvide stillingen til en ansatt psykolog i PPT, men da vedkommende søkte permisjon ble ikke dette aktuelt.

Det ble besluttet at det skulle avventes med en eventuell tilsetning til arbeidet med tidlig innsats var konkludert. Da dette arbeidet ble sterkt forsinket, så kommunen seg nødt til å betale tilbake tilskuddet. Som nevnt over har en ikke konkludert med tiltak i arbeidet som er gjort så langt. Det er derfor fortsatt uavklart hvorvidt en skal ansette psykolog. Dersom det blir aktuelt må kommunen på nytt søke midler fra Helse og omsorgsdepartementet.

Fra mottaker til deltaker

Ved evaluering av arbeidet så langt, har en kommet fram til at det er nødvendig å definere gruppen barn og unge fra 0- 30 år. Sel kommune har en relativ stor gruppe unge voksne som mottar sosialytelser og er avhengig av en eller flere tjenester i kommunen. Det er viktig at vi klarer å få en tidlig og samordnet innsats i forhold til denne gruppen for å unngå at de blir varige mottaksyttere. Det er derfor nedsatt en gruppe bestående av lederen ved NAV Sel, virksomhetsleder for integrering og voksenopplæring og virksomhetsleder for Familie og Velferd med sikte på å få til et felles sysselsetningscenter.

Grønn sone - Ungdomsarbeider og møteplass

Videre blir det sentralt å ha fokus på «grønn sone», de byggende tiltakene. Herunder må en gjøre en vurdering i forhold til ungdomsarbeider og kommunens rolle i forhold til møteplass for ungdom. Dette må sees i sammenheng med behovet som kommer frem i planen «Det fleirkulturelle Sel», der det framkommer at en skal etablere et «ungdomshus» m/lavterskeltilbud innen prosjektperioden er over.

I det videre arbeidet blir det viktig å ha større fokus på gruppa fra 18 – 30 år. Det blir derfor sentralt å utvide gruppa med representant fra videregående skole og Oppfølgingstjenesten. Videre blir det viktig å sette fokus å se sammenhengen mellom dette arbeidet og de 4 satsingsområdene jfr.

Folkehelseverkstedet. Kommunalsjef og virksomhetsleder har sett behovet for en sterk administrativ forankring, også fordi arbeidet omfatter hele tjenesteapparatet.

Konklusjon

Kort fortalt konkluderer en ut fra signaler i arbeidsgruppa og etterarbeidet for «Tidlig innsats» disse behovene for budsjett 2017:

- 80 % stilling som koordinator fram til 31.12.17
- Kompetansetilskudd til tverrfaglig satsing
- Felles sysselsetningscenter